

Ганна ТРОШИНА

## ЯК ГОВОРЯТЬ НЕВЕРБАЛЬНІ ВИСТАВИ?

(Огляд фестивалю “Мім-сесія-2019” у Кривому Розі)

Особливістю “театру тіла” є спосіб вираження теми та ідеї за допомогою пластики і руху. Вистави таких театрів неможливо уявити без музичного вирішення, а музика у свою чергу дає можливість підсилювати хореографічний текст. Пластично-хореографічні вистави говорять мовою символів. Вони прагнуть яскравій візуалізації. Саме у театрі тіла ми можемо знайти найнесподіваніші мізансценічні рішення, абстрактних дійових осіб та ритмічні звукові елементи. Такі постановки поширені у балеті та пантомімі, а вербальний театр у свій спосіб урізноманітнює вистави хореографією та жестами.

Від 18 до 20 жовтня 2019 р. у Кривому Розі відбувся Четвертий всеукраїнський фестиваль “Мім-сесія 2019”. Фестивальний проект, його ідея та організація належать заслуженим діячам мистецтв України Олександрю та Антоніні Бельським – відомим в Україні та поза її межами засновникам та керівникам академічного міського театру музично-пластичних мистецтв “Академія руху”. Саме цей театр на час фестивалю став затишною й гостинною домівкою для колективів з різних куточків України та з-за кордону. До складу журі фестивалю було запрошено відомих акторів, театрознавців, режисерів, театральних діячів Ларису Кадирову, Аллу Підлужну, Майю Гарбузюк, Віктора Тополевського, Георгія Городецького.

Цього року на двох сценах театру: великій та камерній (відкриття останньої відбулося першого фестивального дня), було показано 17 вистав колективів пантоміми, клоунади та сучасного танцю. Господарі театального видовища виступили зі своєю знаковою виставою “Маленькі трагедії” за Олександром Пушкінім, де глядач крізь мову музики й пластичних образів проникає у складний класичний літературний твір (режисер-постановник – Олександр Бельський). Цікавим було поєднання тексту та масштабних декорацій. У центрі вистави – проблема Людини. Серед головних персонажів у виконанні провідного актора театру Сергія Бельського – знакові постаті світової культури – Сальєрі та Дон Гуан. За допомогою візуально-пластичної образності, виразно розробленої й втіленої партитури руху театр розгортає думку про те, що кожна велика трагедія починається з маленьких, що жаждоба влади й пристрасть до величі – згубні і насправді нічого не значать у цьому світі.



Столиця України була представлена шістьма колективами: театр “Жарт”, студентський театр Київської муніципальної академії циркового та естрадного мистецтва “Мім-Арт лабораторія”, клоунський синдикат “Арт обстріл”, квартет “DEKRU”, театр “Артіль”, “ILINASTROE”. Перші два дивували технікою та умінням перетворюватися у різних мініатюрах. Глядацька зала була заповнена дітьми, й вистави “Час уперед” та “Країна Пантоміми”, відкриваючи фестиваль, працювали насамперед з дитячою аудиторією. Особисто для мене, театрознавця 2-курсу й волонтера фестивалю, було цікаво спостерігати за процесом із середини. Я працювала за кулісами, допомагала акторам перед виходом та чула реакцію маленьких глядачів, які бачили щоразу нових персонажів й історій, голосно радіючи кожній. Дуже рада, що мені довелося познайомитися уперше з мистецтвом пантоміми саме за лаштунками, де перед виходом на сцену міми роблять розминку та короткі репетиції. Цікавими були й циркові номери – не подібні як до цирку, який відвідувала у дитинстві, так і до театру, в який ходжу зараз. Це цілковито інша техніка, тематика та безперечно інша атмосфера. Такі вистави виробляють у глядача добрий “театральний смак”. Тут можна досхочу посміятися з героїв клоунади, і водночас заворожено спостерігати за майстерною технікою виконавців.

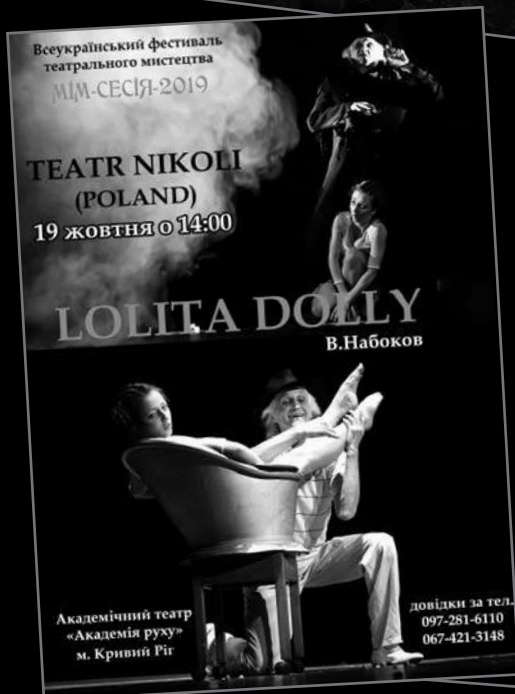
Вистава “Внутрішня деструкція” від колективу ILINASTROE для мене особисто стала відкриттям. Автори й виконавці вистави “говорили” про актуальні проблеми руйнування цінностей, про становлення особистості через кохання, дружбу, роботу. У виставі використано предмети як знаки й символи: ставлення до матеріальної речі позначало ставлення до людського характеру, особливої ваги набували цілісні образи – наприклад, червона хустинка – за допомогою якої було яскраво показано характер героїні. Саме цю виставу хочеться назвати справжнім втіленням невербального театру.

Серед учасників фестивалю були не лише столичні колективи. До групи міст-учасників приєдналися Калуш, Харків, Запоріжжя, Дніпро. Запорізький театр танцю дав змогу поринути у справжню візуальну драматургію протистояння, конфлікту. Хореографічна вистава “Біле-Чорне” збудована за традиційною символікою образів: біле – це щось світле та близьке (добро), чорне – це щойно відкрите, трохи вороже, але те, що є у кожному (зло). Вистава занурила нас у світ класичної хореографії з її гармонією й вишуканістю рухів.

У зовсім інший світ покликала нас драматична вистава “Не плачте за мною ніколи” за М. Матіос у виконанні почесної гості фестивалю та голови журі, народної артистки України Лариси Кадирової. У доробку актриси – сотні ролей в театрі і кіно. Було цікаво дізнатись, що початок та значна частина професійного шляху Лариси Кадирової пов’язані зі Львовом, з академічним театром ім. М. Заньковецької (де вона зіграла, зокрема, знакову постать патронеси цього театру у виставі “Марія Заньковецька” І. Рябокляча). Сьогодні актриса працює у Національному українському драматичному театрі ім. І. Франка, є лавреатом чисельних премій та нагород.

У тому, що Л. Кадирова – людина, яка віддається своїй професії на повну, виділяється незламною силою духу, вмінням працювати над собою та передавати свої знання іншим, бути вимогливою





й доброзичливою водночас, ми переконались ще до початку вистави у безпосередньому спілкуванні. Як волонтерам нам пощастило заглянути у “святая святих” – процес підготовки актриси до вистави. Разом з одноклубниками ми допомагали з реквізитом (його у виставі багато), з декораціями – і це був незабутній досвід “театру з середини”. Я дуже рада, що мені доля подарувала таку унікальну можливість доторкнутись до професійної лабораторії Майстра сцени.

Попри те, що ми вже підглядели деякі технічні “притосування” Л. Кадирової, сама вистава і робота актриси з глядачем довела мене до сліз. Так несподівано й навіть дивно після перегляду багатьох пластичних вистав було почути Слово: яскраві, сповідальні монологи, вражаючі імпровізаційні сцени. Вистава ця – про смерть. Але її сила – у любові, якою пронизана уся, до найменшої миті, її атмосфера! Справді, після того, як завершиться коло земного життя кожного з нас, єдине, що може залишитись навечно – це любов!

Калуський театр “Silentium” виступив з виставою “Експеримент Адам і Єва”, Харківський незалежний колектив “Прекрасні квіти” показав “WTfun SHOW”, а Театр “ZhArt” з Дніпра – “Лабіринт життя”.

Вірменська моновистава “Мелодія тиші” у авторському виконанні Гамлета Чубаняна укладена з низки коротких мім-замальовок з життя. За кожною з них – людська психологія, парадокс, філософія людської поведінки. Актор надзвичайно технічний й водночас теплий, душевний у кожному зі своїх персонажів та в кожній з історій – чи то “пташиній”, чи “людській”.

Вистава “Лоліта Доллі” за відомим романом Ю. Набокова театру Nikoli з Кракова (Польща) відкриває шаленство людських почуттів, механізми маніпуляції у стосунках чоловіка й жінки, чистоту й аморальність почуттів. Режисери Міхаїл Мілмейстер та Микола Вепрев (він же виконавець вистави) мовою пластики блискуче розкрили головну тему фатальної пристрасти літнього чоловіка до юної вихованки. У сценографії (Микола Вепрев, Домініка Юха) присутні знаки, символи, що збагачують сенс пластичної дії. Акторський дует працює у повному взаємопорозумінні, але на першому плані завжди залишається Домініка Юха, чия надзвичайно тонка й виразна, несподівана й непередбачувана Лоліта запам’ятовується надовго.

... Місто Кривий Ріг відоме як найдовше місто Європи, промисловий гігант України, чи як каже одна з моїх знайомих “О-о, вітаю вас в місті, де калюжі – червоні, а всі білі собаки – руді”. Але чи часто говорять про нього як про місто театральне? Саме цей фестиваль відкриває Кривий Ріг як важливу точку на театральній мапі нашої країни, цікаву своєю неординарністю. Адже тут промовляють до глядача тілом, рухом, музикою, звуком, світлом... Ця мова виявляється подекуди переконливішою за інші...